

Setrvačnost jako idea

Idea (myšlenka) setrvačnosti musela být „vymyšlena“, i když smyslová zkušenost k ní jistým způsobem vždy poukazovala (složíme někde náklad cihel nebo kamene, a ono to tam obvykle zůstane, dokud s tím někdo nezačne něco podnikat). Musela být navíc upřesněna, jakmile měla být postavena proti ideji (myšlence) proměnlivosti, pohybu, toku, zejména proti myšlence různých rychlostí změn. Setrvačnost není redukovatelná na extrémně pomalou změnu, ale musí změnu – aspoň v jistém ohledu, v jistém omezení – naprostém nebo přinejmenším v jistém omezení – vylučovat (nikoliv jen logicky, nýbrž fakticky, „reálně“). A tak idea naprosté (absolutní) setrvačnosti vlastně vylučuje jakoukoli změnu toho, co je takto naprosto setrvačné, tedy neměnné. Naproti tomu idea relativní (poměrné) setrvačnosti nás vede k problému, odkud se taková relativní setrvačnost bere, resp. co je jejím zdrojem, co tak vlastně „pracuje“ proti změnám a proměnlivosti. Zdá se zkrátka, že všeobecná proměnlivost (pohyblivost) „věcí“ je čímisi základním, vlastním každé věci (skutečnosti), zatímco setrvačnost musí být aktivně vykonávána resp. působena a udržována.

(Písek, 180806-2.)